HILARIUS Z POITIERS

1. *De trinitate* I 10–11

Byl jsem si jistý svým Bohem, ale měl jsem strach, že by můj duch mohl zaniknout společně s mým tělem. Četl jsem o těchto základních pravdách v učení evangelia: *Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi* (Jan 1, 1. 14). Najednou můj rozum překročil své limity a dospěl k Bohu natolik, že jsem v to ani nemohl doufat. Pochopil jsem, že Slovo se stalo tělem, aby se tělo jeho prostřednictvím mohlo pozvednout až k Bohu. Tělo, které na sebe slovo vzalo, je naše tělo, a ono přebývalo mezi námi! Můj duch se naplnil tak sladkou radostí, že prostřednictvím těla se mohu přiblížit k Bohu a prostřednictvím víry jsem povolán k novému narození… Pravdě, že Bůh od počátku byl u Boha, že se Slovo stalo tělem a přebývalo mezi námi, této pravdě jsem věřil celým svým já. Nepochopil jsem ji, ale spíše jsem myslel, že jí mohu pochopit, protože jsem začal věřit.

2. *Commentarius in Psalmum* 13, 1

Je příhodné, abychom se my, kdo máme za úkol zvěstovat lidem Boží slovo, ukázali hodnými takového úkolu. Jsme nástroji Ducha svatého, jehož slovo zaznívá v rozmanitosti kázání. Bděme tedy, abychom nevyslovili nic bezcenného. Pamatujme si vždy na toto slovo: *Zlořečený buď ten, kdo koná Boží dílo ledabyle*.

3. *Commentarius in evangelium secundum Matthaeum* 6, 3

Prostřednictvím četby posvátných knih získáváme poznání nauky a pouze ve jménu Kristově je možné utéci před démony.

4. *De trinitate* I 8

S myslí plnou náboženských myšlenek a proniknut božským poznáním jsem v tichu a kontemplaci nahlížel nevýslovnou krásu a věřil jsem, že je člověku díky cti, které se mu dostalo od autora stvoření, možné zůstat kdesi nad tím vším, létat nad touto myšlenkou a pozorovat Boží velikost, nepřístupnou chápání, která je přístupná prostřednictvím víry, a lidský rozum, vedený vírou, rozpoznává nutnost náboženství a ztrácí se v nekonečnu věčné moci.

5. *De trinitate* I 12

Můj duch, zcela spokojen, pochopil tuto nauku: tělo, které Kristus přijal, mě přivádí k Bohu, víra mě volá ke znovuzrození. … Věřil jsem této nauce ne proto, že bych jí rozuměl, ale protože jsem dobře vnímal, že ji nakonec pochopím, pokud v ní uvěřím.

6. *De trinitate* I 14

Můj duch radostně spočíval v naději a dostalo se mi pokoje, už mě neděsila smrt, ale myslel jsem na věčný život.

7. ***De trinitate* I 37**

Tento dar slova, kterýs mi udělil, mi nemůže přinést žádnou větší odměnu, než že ti mohu sloužit tím, že budu kázat o tobě a ukazovat tě takového, jaký jsi, jako Otce, totiž Otce Boha Jednorozeného, jak světu, který o tobě neví, tak heretikům, kteří popírají, že takový jsi. A to je jediný cíl, který je vyznáním mé vůle. V tom ostatním je třeba vyprošovat dar tvé pomoci, abys vanutím svého Ducha naplnil vykasané plachty víry a vyznání a popohnal nás na cestě hlásání, na níž jsme se vydali. Ten, kdo nám to slíbil, není nevěrný a praví: *Proste, a dostanete; hledejte, a naleznete; tlučte, a otevře se vám!* (Mt 7, 7). … Daruj nám proto skutečný smysl slov, světlo rozumu, krásu stylu, pravou víru. A dej, abychom to, v co věříme, dokázali také vtělit do slov, a abychom se drželi toho, co znali proroci a apoštolové a co nyní popírají heretici, totiž že ty jsi jediný Bůh Otec a jediný Pán Ježíš Kristus, abychom tě oslavovali jako Boha, který není osamělý, a hlásali také, jeho, Krista, který není falešný.

8. *De trinitate* VI 21

Bezbožní učitelé naší doby přicházejí podle mě příliš pozdě. Mou víru jsi mi daroval ty, ty přímo, můj Bože, příliš pozdě ji takoví mistři poznali! Mnohem dříve než jsem poznal taková jména, jsem uvěřil v tebe, byl jsem z tebe znovuzrozen a jsem navždy tvůj!

9. ***De trinitate* X 4**

Co se mě týká, nemohu čas, který tu trávím, proplakat. Jsem vězeň, ale mluvím proti těmto knihám! Jsem spokojený, protože nepravost bude mým exilem demaskována. Zlo, neschopné snést pravdu, posílá kněze svaté nauky do exilu a volí si učitele podle vlastních tužeb. Já se ale ve svém vězení zcela raduji! Raduji se v Pánu!

10. *De synodis* 71

Nejdražší bratři, není jistě možné popřít jednotu podstaty, ale není třeba o ní hlásat něco, co není rozumné. … Věříme a říkáme, že podstata je jediná, ale z důvodů vlastních přirozenosti a nikoli v bezbožném smyslu jediné osoby. Podstata je jediná, ale ve smyslu podobnosti, a ne že by byla jediná.

11. *De synodis* 92

Řekl jsem to, co jsem věřil. Konám svou povinnost vojáka církve, aby vám zazněl hlas biskupa, který je ozvěnou hlasu církve a učení apoštolů.

12. *Contra Constantium* I 7

Constantie, namísto toho, aby ses stal učedníkem, ze sebe děláš učitele církve! Ty daruješ naším církvím formule vzaté od pohanských bohů, ale proč po nás chceš, abychom zradili Krista? Proč nás necháváš naživu, když odsuzuješ ke smrti naši duši?

13. *Commentarius in Psalmum* 91, 4

Je-li Kristus činný ve všem, nezbytně se jedná o činnost toho, kdo jedná v Kristu. Proto Ježíš říká: *„Můj Otec stále pracuje a i já pracuji“* (Jan 5, 1). Vše to, co koná Kristus, Syn Boží, v němž přebývá Bůh Otec, je činnost Otcova. Každý den všechno tvoří Syn, neboť Bůh činí vše v Synu. Každý den tedy Kristus jedná.

14. *Commentarius in Psalmum* 122, 8

Kdo svůj zrak pozvedá k Pánu, nemůže už jej upírat dolů nebo uhýbat stranou, protože kdo dává ruku na pluh a obrací se zpět, není hoden Božího království. Jako *oči služebníků hledí na ruce Pána, jako pohled služebnice hledí na ruce své paní, tak i naše oči jsou namířeny k Pánu našemu Bohu, dokud se nad námi nesmiluje.* Kontemplujeme Pána očima plnýma víry. Jako věrný služebník dává pozor, aby mu neuniklo ani to nejmenší znamení vůle jeho pána, tak i naše víra nemůže být vrtošivá, nestálá, zeslabená pokušeními, ale musí stále držet náš pohled nehybný a klidný upřený na Pána, dokud nevyčerpá své milosrdenství.

15. *Liber mysteriorum* I 1

Vše, co je obsaženo v posvátných knihách, zvěstuje, vyjadřuje prostřednictvím událostí a potvrzuje prostřednictvím příkladů příchod Ježíše Krista, jeho příchod od Otce a jeho narození z Panny dílem Ducha svatého: Adamův sen, potopa v Noemově době, požehnání Melchisedechovo, Abrahámovo ospravedlnění, narození Izáka, Jákobova služba…

16. *Liber mysteriorum* I 26

Jazyk Písma se shoduje s vírou, s naplněním minulých událostí a očekáváním naděje.

17. *Liber mysteriorum* I 30

Před Mojžíšovýma očima keř hořel, aniž by byl stráven. Stejně tak církev, kterou obklopují a dorážejí na ní ohně pronásledování a pokušení hříšníků, … ohně všeho druhu nepravosti se na nás vrhají, aniž by nás spálily.

18. *Contra Auxentium* 4

Já nemohu toužit po ničem jiném než po pokoji s těmi, kteří věrni víře našich otců a svému křtu, anatematizují ariány a prohlašují, že Kristus je pravý Bůh. … Žádám vás, biskupové, kteří se za takové považujete, jakou mocí se obrnili apoštolové pro hlásání evangelia? Jakou mocí byli naplněni, aby hlásali Ježíše Krista? Hledali snad pomoc u

dvora? Dnes – a to je bolestné – se církev chlubí tím, že ji svět miluje, ona, která nemůže patřit Kristu, pokud patří světu.

19. *Contra Auxentium* 6

Svatější než srdce biskupů [církve] jsou uši věřících, kteří nezrazují formule víry svého křtu.